
Sprawozdanie z działalności adwokatury w 1987 roku, zatwierdzone przez Naczelną Radę Adwokacką na posiedzeniu w dniu 27 lutego 1988 r.

Palestra 32/7(367), 155-175

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

NACZELNA RADA ADWOKACKA

A. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ADWOKATURY W 1987 ROKU, ZATWIERDZONE PRZEZ NACZELNĄ RADĘ ADWOKACKĄ NA POSIEDZENIU W DNIU 27 LUTEGO 1988 R.

I. Wstęp

Rok 1987 był pierwszym rokiem obecnej kadencji samorządu adwokackiego w jego nowym składzie osobowym — po odbytych w listopadzie 1986 r. Krajowym Zjeździe Adwokatury. Cechą charakterystyczną tego okresu było nie tylko wzmoczenie pracy Naczelnej Rady Adwokackiej wokół problemów o znaczeniu samorządowym, jak np. stwarzanie warunków do prawidłowego wykonywania zawodu adwokackiego, kształcenie i doskonalenie zawodowe adwokatów i aplikantów adwokackich oraz dbałość o poziom etyczny członków adwokatury, ale również coraz bardziej intensywne uczestnictwo w pracach wykraczających poza ramy wąsko pojętego profesjonalizmu oraz mających znaczenie dla porządku prawnego i zagadnień życia społecznego.

Problematyka samorządowa i zawodowa adwokatury zostanie przedstawiona bardziej szczegółowo w dalszych rozdziałach sprawozdania. W rozdziale niniejszym wypada stwierdzić, że rok 1987 był okresem, w którym zaznaczyła się dalsza konsolidacja adwokatury wokół jej samorządu oraz wykrystalizowały się jej zadania wobec porządku prawnego i społeczeństwa.

Przedstawiciele adwokatury brali w tym roku czynny udział w pracach mających na celu analizę i nowelizację podstawowych działów prawa, a przede wszystkim prawa cywilnego i karnego. Dotyczyło to takich gremiów, jak Rada Legislacyjna oraz nowo powołane przez Prezesa Rady Ministrów: Komisja d/s Reformy Prawa Karnego i Komisja d/s Reformy Prawa Cywilnego. W Komisji d/s Reformy Prawa Karnego adwokatura skoncentrowała się w swych postulatach nowelizacyjnych na zagadnieniach praworządności i legalizmu prawa oraz postępowania karnego, na ochronie praw i wolności obywatelskich — zwłaszcza w stadium postępowania przygotowawczego w procesie karnym — na urealnieniu obrony i jej gwarancji w tym procesie, a także na zapewnieniu zgodności tego działu prawa z ratyfikowanymi przez Polskę Międzynarodowymi Paktami Praw Człowieka.

W swych poczynaniach w tej dziedzinie adwokatura pozostawała w ścisłym kontakcie z Wydziałem Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego i Uniwersytetu Łódzkiego oraz z Radą Naukową Instytutu Problematyki Przestępczości, jak również z innymi placówkami naukowymi.

Naczelna Rada Adwokacka utrzymywała w omawianym okresie robocze kontakty z władzami państwowymi i politycznymi: z Radą Państwa, z Ministrem Sprawiedliwości, z Prokuratorem Generalnym PRL, z Komitetem Centralnym PZPR, z Centralnym Komitetem SD i z Naczelnym Komitetem ZSL. Niezależnie od tego w roku 1987 zintensyfikowała się współpraca Naczelnej Rady Adwokackiej z Sądem Najwyższym (zwłaszcza z Izłą Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) oraz z Naczelnym Sądem Administracyjnym.

Podstawowym nurtem tej współpracy były problemy adwokatury w kontekście jej roli i znaczenia dla porządku prawnego oraz dla prawidłowej obsługi prawnej społeczeństwa.

Oprócz tego samorząd sygnalizował swój punkt widzenia pod adresem wymienionych wyżej władz na wiele problemów o znaczeniu ogólnym w aspekcie prawa i praworządności. Przykładem takiej sygnalizacji jest zgłoszony w końcu ubiegłego roku do Rzecznika Praw Obywatelskich wniosek o rozważenie zgodności z prawem rozwiązań ustawowych oznaczających pozbawienie prawa do odszkodowania byłych właścicieli na terenie m.st. Warszawy, wywłaszczonych dekretem z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy.

W zakresie problemów samorządowych Naczelna Rada Adwokacka podjęła dwie istotne dla wykonywania zawodu adwokackiego uchwały: pierwsza z nich (z dnia 28 marca 1987 r.) dotyczyła zasad wpisu na listę adwokatów i aplikantów adwokackich, a druga (z dnia 24 października 1987 r.) dotyczyła planu rozmieszczenia zespołów adwokackich, adwokatów i aplikantów adwokackich.

Jeśli chodzi o plan rozmieszczenia, to realizuje on postulat powiększenia liczby etatów adwokackich w kraju na okres bieżącej kadencji do 4.000 adwokatów, liczby zespołów adwokackich do 440 zespołów, a liczby aplikantów adwokackich do 500 aplikantów. Samorząd stanął na stanowisku, że przy obecnej złej (niekiedy bardzo złej) sytuacji lokalowej zespołów adwokackich jeszcze większa liczba adwokatów odbiłaby się na jakości świadczonej przez nich pomocy prawnej. Z drugiej strony była brana pod uwagę systematycznie zmniejszająca się z każdym rokiem liczba spraw przyjmowanych przez zespoły adwokackie i przez adwokatów wykonujących zawód indywidualnie. Przyczyny tego zjawiska są obecnie badane przez samorząd. Końcowe wnioski nie zostały jeszcze wyciągnięte (jedną z przyczyn tego zjawiska może być ogólne zubożenie społeczeństwa).

Jeśli chodzi o uchwałę o zasadach wpisów na listę adwokatów i aplikantów adwokackich, to podstawową ideą leżącą u jej podstaw było stworzenie — zgodnie z prawem o adwokaturze —

takich przesłanek postępowania, które by stanowiły ochronę przed przyjmowaniem do tego zawodu ludzi przypadkowych bądź wręcz nie nadających się do wykonywania zawodu adwokata.

Obie wyżej wymienione uchwały zostały zaskarżone przez Ministra Sprawiedliwości do Sądu Najwyższego; oba postępowania są w toku i wyroki jeszcze nie zapadły.*

W minionym roku kontakty adwokatury i jej samorządu z Ministrem Sprawiedliwości wskazywały na znaczną różnicę poglądów na funkcję samorządu adwokackiego. Naczelna Rada Adwokacka reprezentuje pogląd, że jest to zjawisko zrozumiałe i normalne ze względu na odmienność funkcji tych dwóch elementów struktury prawnej państwa. Samorząd adwokacki, kształtując typ adwokatury i adwokata w Polsce według ducha i litery prawa o adwokaturze, chce być w zgodzie z istotą zadań adwokatury wobec porządku prawnego i społeczeństwa oraz z tradycją tego zawodu.

Naczelna Rada Adwokacka zdaje sobie sprawę z faktu, że adwokatura jest jedynym, jak dotychczas, zawodem inteligentnym w PRL kierowanym przez samorząd oraz że idea samorządności, od niedawna prawie nieobecna w naszym życiu państwowym i w tradycji politycznej, zdobywa faktyczne prawo obywatelstwa ze znaczną dozą trudności. Naczelna Rada Adwokacka w toku swych prac w roku 1987 trudnościami tymi się nie zrażała, wychodząc z założenia, że przez wykonywanie swego mandatu prawnego (z woli ustawy) i mandatu samorządowego (z woli wyborców na Krajowym Zjeździe Adwokatury) przyczynia się do realizacji postulatów praworządności oraz ochrony praw i wolności obywatelskich w kraju.

II. Charakterystyka stanu adwokatury w 1987 roku

1. Dane dotyczące stanu liczbowego adwokatów i aplikantów adwokackich

Według stanu na dzień 31 grudnia 1987 r. adwokatura polska liczyła 6.445 adwokatów, w tym: 3.731 wykonujących zawód w zespołach adwokackich, 1.218 wykonujących inne zawody, 1.496 emerytów oraz 485 aplikantów adwokackich. Zgodnie z uchwalonym w dniu 24 października 1987 r. planem rozmieszczenia liczba adwokatów ma wynosić do 30.VI.1988 r. co najmniej 3.850 (pod koniec kadencji 4.000 adwokatów), liczba zespo-

* Sytuacja w sprawie obu tych uchwał jest obecnie następująca:

- 1) NRA na posiedzeniu w dniu 25.VI.1988 r. uchyliła własną uchwałę z dnia 28 marca 1987 r. dotyczącą zasad wpisu;
- 2) SN wyrokiem z dnia 27.IV.1988 r. oddalił skargę Ministra Sprawiedliwości na uchwałę NRA z dnia 24.X.1987 r. w sprawie planu rozmieszczenia. (Red. Pal.)

łów 425 (pod koniec kadencji 440). Indywidualnie zawód wykonuje 67 adwokatów. Zgodnie z przepisem art. 4 p. o a. zgodę na indywidualne wykonywanie zawodu wyraża Minister Sprawiedliwości na wniosek Okręgowej Rady Adwokackiej. W 1987 r. Minister wydał w 44 wypadkach zgodę na wniosek samorządu, w 4 wypadkach bez wniosku, a nawet wbrew negatywnej opinii rad adwokackich.

W roku 1987 wpłynęło 401 wniosków o wpis na listę adwokatów, co stanowi wzrost o 26 w porównaniu z rokiem ubiegłym. Pozytywnie załatwiono 323 wnioski. W tej liczbie organy wpisały 303 osoby, a Minister Sprawiedliwości, uwzględniając odwołania zainteresowanych od uchwał organów samorządowych odmawiających wpisów, z reguły z powodu braku rękopisami należytego wykonywania zawodu adwokata w PRL, wpisał 20 osób. Z pewnym niepokojem podkreślić należy, że w porównaniu z ubiegłym rokiem zmniejszyła się liczba osób wpisanych na listę adwokacką po odbyciu aplikacji adwokackich (których było 73, tj. o 12⁰/₀ mniej) na rzecz osób przechodzących z prokuratury (70 osób — wzrost o 7⁰/₀) i radców prawnych (119 osób — wzrost o 7⁰/₀). Nieznacznie zmniejszyła się liczba byłych sędziów. Zjawisko przechodzenia do adwokatury osób z innych zawodów nasila się więc, chociaż podstawową drogą rekrutacji do adwokatury powinna być aplikacja adwokacka, przygotowująca w sposób najwszechstronniejszy do zawodu. Jest rzeczą oczywistą, że konieczne jest utrzymanie możliwości przechodzenia z jednego zawodu prawniczego do drugiego, jednakże powinno być regułą, żeby każdy zawód prawniczy kształcił dla siebie nowe kadry.

W 6 wypadkach Minister Sprawiedliwości sprzeciwił się wpisowi na listę adwokacką. Zainteresowani złożyli do Sądu Najwyższego odwołanie od tych decyzji. W 1 wypadku Sąd Najwyższy uwzględnił odwołanie i osoba ta została wpisana na listę adwokatów.

Na aplikację adwokacką po przeprowadzeniu przez okręgowe rady adwokackie postępowań kwalifikacyjnych (z reguły dwuetapowych), zostało wpisanych przez organy samorządu 49 osób. Minister Sprawiedliwości ponad tę liczbę wpisał w trybie odwoławczym dalsze 11 osób. Wpisy dokonane przez Ministra Sprawiedliwości nie zawsze były zgodne z planem rozmieszczenia aplikantów adwokackich, co oznaczało brak dla tych osób etatów, a tym samym brak środków finansowych na opłacenie ich wynagrodzenia. W opisanych wypadkach decyzją Ministra zostały wpisane osoby, których koszt kształcenia poniesie adwokatura ze składek jej członków. W roku sprawozdawczym, podobnie jak i poprzednio, liczba chętnych starających się o wpis na listę aplikantów adwokackich czterokrotnie przekraczała moż-

liwości ich kształcenia przez samorząd adwokacki. Tak duża liczba osób starających się o wpis wymagała ze strony organów samorządu dokonania bardzo wnikliwej oceny w celu wybrania tylko tych osób, których przydatność do wykonywania zawodu adwokata była uznana za najlepszą.

W 1987 r. przedstawione zostały wyniki badań sytuacji lokalowej zespołów adwokackich przez specjalnie w tym celu powołaną komisję. Potwierdziły się wstępne ustalenia, że lokale zespołów adwokackich z reguły nie odpowiadają podstawowym warunkom higieny pracy zawodowej oraz wymaganiom zachowania tajemnicy zawodowej w kontaktach z klientami. Skromne możliwości finansowe samorządu adwokackiego tylko w niewielkim stopniu mają wpływ na możliwość przewidywania istotniejszej poprawy w tym względzie.

W dniu 24.X.1987 r. Naczelna Rada Adwokacka uchwaliła zasady wpisów na listę adwokatów i aplikantów adwokackich, o czym mowa w rozdziale wstępnym. Uchwała ta, obok wymienionej również uchwały z dnia 24 października 1987 r. o planie rozmieszczenia adwokatów, zespołów adwokackich i aplikantów adwokackich, stanowi podstawę do kształtowania polityki kadrowej samorządu adwokackiego na całą bieżącą kadencję.

Mówiąc o polityce kadrowej, nie sposób przejść do porządku nad silnie rozwijającym się od kilku lat zjawiskiem powstawania różnych biur, określających się przeważnie jako biura pomocy prawnej. Zjawisko to było przedmiotem badania samorządu adwokackiego, który stwierdził, że w przeważającej mierze funkcjonowanie tych biur jest niezgodne z prawem. Problem ten został przedstawiony przez NRA Ministrowi Rynku Wewnętrznego z jednoczesnym przesłaniem odpisu Ministrowi Sprawiedliwości. Do dnia sporządzenia sprawozdania NRA nie otrzymała na to wystąpienie odpowiedzi.

2. Społeczne zaangażowanie adwokatury

Przedstawiając informacje dotyczące społecznego zaangażowania członków adwokatury, należy podać, że:

- a) liczba adwokatów należących do organizacji społeczno-politycznych w 1987 r. wynosiła:
w PZPR — 1.053, w ZSL — 157 i w SD — 233,
- b) wzrósł udział adwokatów w radach narodowych: w roku 1986 — 40, a w roku 1987 — 47,
- c) dwóch adwokatów jest członkami Rady Konsultacyjnej przy Przewodniczącym Rady Państwa PRL (prof. dr hab. K. Buchała i W. Siła-Nowicki),
- d) liczni adwokaci są członkami rad konsultacyjnych przy przewodniczącym WRN,

- e) dwóch adwokatów (prezes NRA dr K. Łojewski i adw. dr hab. Andrzej Kubas) są członkami Rady Legislacyjnej przy Prezesie Rady Ministrów,
- f) wiceprzewodniczącym Rady Krajowej PRON jest adw. A. Elbanowski, a jeden z adwokatów jest członkiem Rady; w wojewódzkich radach PRON też zasiadają członkowie adwokatury,
- g) przewodniczącym Komisji do spraw Reformy Prawa Karnego został adw. prof. dr hab. K. Buchała, a ponadto członkami tej Komisji jest czterech adwokatów, w tym: prezes NRA adw. dr Kazimierz Łojewski jest członkiem jej Prezydium, a członkami Komisji są: adw. Cz. Jaworski, adw. dr W. Pociąg i adw. A. Sandomierski,
- h) dwóch adwokatów jest członkami do spraw Reformy Prawa Cywilnego (wiceprezes NRA adw. Zbigniew Czerski i adw. dr Janusz Śledziński),
- i) sześciu adwokatów zostało wybranych do władz Zrzeszenia Prawników Polskich, w tym jeden (Rzecznik Dyscyplinarny NRA adw. A. Antoniewski) na członka Prezydium ZPP,
- j) prezes NRA adw. dr K. Łojewski został powołany do Rady Naukowej Instytutu Problematyki Przestępczości.

Podany stan społecznego zaangażowania członków adwokatury wskazuje na pewien postęp w stosunku do lat ubiegłych, niemniej jednak jego dalsza poprawa musi być traktowana jako pilne zadanie dla samorządu bieżącej kadencji.

III. Doskonalenie zawodowe adwokatów i kształcenie aplikantów adwokackich

Wszystkie prowadzone dotychczas i sprawdzone w praktyce formy doskonalenia zawodowego były w roku 1987 kontynuowane. Tak więc zarówno w zespołach adwokackich jak i w okręgowych radach adwokackich, a także na szczeblu centralnym były organizowane prelekcje, spotkania dyskusyjne i sympozja z udziałem znawców poszczególnych dziedzin prawa.

Podobnie jak w poprzednich latach, zagadnienie doskonalenia zawodowego adwokatów oraz przygotowanie aplikantów adwokackich do wykonywania zawodu należało do podstawowych zadań organów samorządu adwokackiego. W zakresie doskonalenia zawodowego dominowała również w roku minionym sprawdzona od dawna co do swej skuteczności zasada samokształcenia.

Pozytywną rolę w zakresie doskonalenia zawodowego spełniają koła zainteresowań działające przy poszczególnych okręgowych radach adwokackich, jak np. Koło Obrońców Wojskowych, Koło Prawa Spółdzielczego, Koło Obrońców w Sprawach Samochodowych itp.

Pomocniczą, ale istotną rolę w zakresie doskonalenia zawodowego spełniają również biblioteki prawnicze prowadzone przez zespoły adwokackie, biblioteka Ośrodka Badawczego Adwokatury oraz utworzony w Poznaniu Ośrodek Informacji Prawniczej.

Kontynuowane są zajęcia prowadzone w ramach doskonalenia zawodowego przez zespoły adwokackie. Zajęcia te polegały na zapoznaniu ich uczestników z bieżącym orzecznictwem Sądu Najwyższego oraz z najważniejszymi pozycjami dotyczącymi nauki prawa.

Na szczeblu centralnym w 1987 r. zostały zorganizowane trzy sympozja:

- a) w dniach 29 i 30 maja — poświęcone wypadkom drogowym. W symposium tym uczestniczyły 42 osoby, a wykładowcami byli: prof. dr hab. K. Buchała, eksperci: płk dr inż. K. Kaczmarek i mgr W. Walichewicz oraz adwokaci: L. Frączak, Cz. Jaworski i J. Ławrynowicz,
- b) w dniach 3 i 4 października — poświęcone spółkom prawa handlowego w Polsce. Odbyło się ono przy szczególnie wysokiej frekwencji (90 osób). Wykładowcami byli: dr A. Koch oraz adwokaci: J. Bogobowicz, A. Rościszewski i J. Śledziński,
- c) w dniach 7 i 8 listopada oraz 5 i 6 grudnia (a zatem w dwóch terminach wskutek dużej liczby zgłoszeń) z udziałem 95 osób — poświęcone wybranym zagadnieniom prawa podatkowego i lokalowego. Wykładowcami byli adwokaci: W. Barański, J. Czerwiakowski, L. Myczkowski, W. Warfłomiejew.

Naczelna Rada Adwokacka i Okręgowe Rady Adwokackie przywiązują ogromną wagę do kształcenia aplikantów adwokackich z udziałem wykładowców o wysokim poziomie wiedzy i doświadczenia zawodowego. Do prowadzenia zajęć zapraszani są wybitni specjaliści z innych dziedzin wiedzy (biegłi księgowi, lekarze, biegłi z zakresu wypadków drogowych itp.).

Troską Naczelnej Rady Adwokackiej było i będzie nadal zapewnienie wysokiego poziomu egzaminów adwokackich, w których zawsze biorą udział członkowie NRA.

Aplikanci adwokaccy już od początku aplikacji są angażowani do udziału w pracach samorządowych, powoływani do komisji okręgowych rad adwokackich, biorą udział w przedsięwzięciach organizowanych przez ogniwa samorządów terytorialnych i organy naczelne. Jednocześnie organy samorządu popierają udział aplikantów adwokackich w pracach organizacji społecznych, a w szczególności w ośrodkach społeczno-prawnych ZSMP i w kołach młodych prawników ZPP.

W toku prac ubiegłego roku Naczelna Rada Adwokacka powołała do życia nową Komisję, a mianowicie Komisję Młodych,

współpracującą z Kołem Młodych Zarządu Głównego ZPP i z Komitetem d/s Młodzieży i Sportu.

IV. Zagadnienia etyki zawodowej i sprawy dyscyplinarne

Istotnym wydarzeniem minionego roku było uchwalenie przez Naczelną Radę Adwokacką w dniu 25 października nowego Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu.

Prace związane z nowelizacją „Zbioru” rozpoczęły się w roku 1983; powołano wówczas Komisję d/s etyki zawodowej. Komisja ta opracowała tezy służące jako wskazówki do opracowania projektu nowelizacyjnego tekstu. Czynności związane z tym etapem prac ukończono w roku 1985. Pierwsza wersja projektu tekstu przesłana została do wszystkich okręgowych rad adwokackich w celu uzyskania ich opinii. Po ich otrzymaniu Komisja ponownie przedyskutowała tekst, który wraz z uzasadnieniem zamieszczono w „Palestrze” w celu poddania go dyskusji publicznej środowiska prawniczego.

Uchwalenie Zbioru poprzedziła ostateczna dyskusja przeprowadzona na październikowym plenarnym posiedzeniu Naczelnej Rady Adwokackiej.

Nowy Zbiór jest, jak się zdaje, nowoczesnym drogowskazem zachowań i postaw członków adwokatury w ich kontaktach z władzami wymiaru sprawiedliwości, z kolegami, z klientami oraz z szeroko pojętym kontekstem współczesnego życia. Jest w nim zawarty uświęcony przez tradycje i zwyczaje etos adwokatury polskiej. Przy jego redagowaniu korzystano komparatystycznie z wzorów obcych ze względu na to, że reguły postępowania adwokackiego są w określonych dziedzinach powszechnie jednolite mimo różnic w ustrojach polityczno-społecznych, w jakich dana adwokatura żyje i pracuje.

W okresie sprawozdawczym wpłynęło do Rzecznika Dyscyplinarnego NRA 7 spraw, a 4 pozostały jeszcze z okresu poprzedniego, łącznie więc było do rozpoznania 11 spraw. Akty oskarżenia wniesiono wobec 2 obwinionych, w 4 sprawach umorzono postępowanie. W 1 sprawie Rzecznik Dyscyplinarny NRA wydał postanowienie o zawieszeniu postępowania, a w 4 sprawach dokonał wszczęcia postępowania dyscyplinarnego. Przekrój rodzajowy spraw był następujący:

— naruszenie etyki zawodowej	— 4
— naruszenie obowiązków zawodowych	— 4
— nadużycie wolności słowa	— 2
— rozliczenie finansowe	— 1

W roku 1987 wniesiono 14 rewizji nadzwyczajnych (1 rewizja Prezesa NRA — uwzględniona) oraz 10 Minистра Sprawiedliwości (z których 3 zostały przez Sąd Najwyższy oddalone), 1 rewizja

Prokuratora Generalnego (oddalona), 2 rewizje z odwołania obwinionych.

Oceniając wpływ i rodzaj spraw dyscyplinarnych z okresu sprawozdawczego, należy stwierdzić, że wprawdzie liczbowo nie zmniejszyły się one w sposób znaczący, jednakże dotyczą w przeważającej mierze drobnych stosunkowo uchybień w wykonywaniu zawodu. Sprowadzają się one przeważnie do zarzutów nieusprawiedliwienia niestawieństwa na rozprawach. Duży wpływ tego rodzaju spraw wynika niewątpliwie stąd, że sądy zobowiązane zostały do informowania Ministerstwa Sprawiedliwości o niestawianiu się adwokatów na rozprawy bez względu na przyczyny, choć w wielu wypadkach wynika to z trudności organizacyjnych w pracy sądów (jak np. w sprawach karnych wskutek nieprzewidzianych zmian rozpoczęcia rozpraw wskutek braku konwojów, co w efekcie powoduje niepożądane kolizje zbiegu rozpraw). Bez względu jednak na przyczyny tego rodzaju uchybień, w postępowaniu dyscyplinarnym kładzie się zdecydowany nacisk na obowiązek pisemnego usprawiedliwienia przez adwokata każdego niestawieństwa również wtedy, gdy odroczenie rozprawy nastąpiło z innych przyczyn.

Sprawy te omówiono m.in. na krajowej dwudniowej naradzie rzeczników dyscyplinarnych wszystkich rad adwokackich. Na naradzie tej przyjęto projekt zmian w obowiązującym dotychczas Regulaminie działania rzeczników dyscyplinarnych w kierunku usprawniającym skuteczność ich działania. Regulamin ten uchwałą NRA z dnia 28 lutego 1987 r. został wprowadzony w życie i można zasadnie przypuszczać, że usprawni on pracę rzeczników dyscyplinarnych.

W nielicznych natomiast, lecz poważnych sprawach dyscyplinarnych, w których czyny obwinionych są wyjątkowo rażące i podrywające zaufanie do adwokatury, NRA przez swój pion dyscyplinarny działa w kierunku ostrego napiętnowania i karania aż do wykluczenia z adwokatury włącznie, w tym również w drodze rewizji nadzwyczajnej Prezesa NRA.

Natomiast w zakresie działalności Wyższego Sądu Dyscyplinarnego w okresie sprawozdawczym wpłynęło 28 spraw, a z poprzedniego okresu pozostała nie załatwiona 1 sprawa. W 1987 r. rozpoznano 29 spraw. Wyższy Sąd Dyscyplinarny odbył 9 rozpraw i 12 posiedzeń. W 10 wypadkach odwołania zostały wniesione przez obwinionych, w 5 — przez obrońców, w 7 — przez rzeczników dyscyplinarnych, a w 9 — przez pokrzywdzonych. Spośród 27 spraw rozpoznanych merytorycznie, 10 orzeczeń utrzymano w mocy, w 2 podwyższono kary, w 1 złagodzone, 5 uchylono i przekazano do ponownego rozpoznania, 6 umorzono, a 3 odwołań Wyższy Sąd Dyscyplinarny nie uwzględnił.

V. Nadzér nad okręgowymi radami adwokackimi i zespołami adwokackimi oraz działalność wizytacyjna

W 1987 r. Prezydium NRA — w ramach nadzoru nad działalnością okręgowych rad adwokackich i zespołów adwokackich — kontrolowało wszystkie podejmowane przez okręgowe rady uchwały pod względem ich zgodności z prawem, a także rozpoznawało odwołania od uchwał rad adwokackich i skargi na ich działalność.

Prezydium NRA rozpoznało 297 odwołań od uchwał rad okręgowych, w tym 117 odwołań w sprawach o wpis na listę adwokatów, 80 — w sprawach o wpis na listę aplikantów adwokackich, 147 dotyczących zmiany lub wyznaczenia siedziby, 19 w sprawach zezwolenia na wykonywanie zawodu indywidualnie i 34 w innych sprawach.

Z urzędu uchylono 107 uchwał. Liczba odwołań utrzymuje się na podobnym poziomie co w latach ubiegłych, natomiast w porównaniu z rokiem poprzednim zostało uchylonych z urzędu więcej o 30% uchwał. Było to spowodowane w dużej mierze wprowadzeniem w życie w ubiegłym roku uchwały NRA o postępowaniu w sprawach kadrowych, co wiązało się z koniecznością częstszej ingerencji Prezydium NRA — w trybie nadzoru — w celu ujednoczenia praktyki i dostosowania jej do zasad postępowania przyjętych w tej uchwale.

Bezpośrednią formą nadzoru nad działalnością okręgowych rad adwokackich oraz zespołów adwokackich są wizytacje przeprowadzane przez Centralny Zespół Wizytatorów przy Naczelnej Radzie Adwokackiej oraz zespoły wizytatorów przy okręgowych radach adwokackich.

W okresie sprawozdawczym Centralny Zespół Wizytatorów przeprowadził 53 wizytacje, w tym 22 wizytacje w okręgowych radach adwokackich, 27 wizytacji w zespołach adwokackich oraz 4 wizytacje w kancelariach indywidualnych.

Przedmiotem wizytacji okręgowych rad adwokackich były przede wszystkim badania prawidłowości wykonywania przez te rady ich ustawowych i regulaminowych zadań oraz sposobu funkcjonowania ich biur. Badano m.in. merytoryczną prawidłowość oraz terminowość załatwiania spraw indywidualnych, a przede wszystkim wniosków o wpis na listy adwokatów i aplikantów adwokackich, terminowość realizacji uchwał zarówno Naczelnej Rady Adwokackiej jak i własnych, terminowość załatwiania skarg i zażaleń oraz spraw dyscyplinarnych. Przedmiotem szczególnej uwagi był sposób szkolenia aplikantów adwokackich oraz doskonalenia zawodowego adwokatów. Przedmiotem badań była również z reguły sytuacja finansowa zespo-

łów adwokackich działających w okręgu wizytowanej rady adwokackiej ze zwracaniem szczególnej uwagi na stan rozliczeń (konto „208”). Badano także stan faktycznego rozmieszczenia adwokatów wykonujących zawód w zespołach adwokackich w świetle planu rozmieszczenia w kontekście potrzeb ludności danego rejonu na pomoc prawną.

Przedmiotem wizytacji przeprowadzonej w zespołach adwokackich zarówno przez wizytatorów Centralnego Zespołu Wizytatorów jak i przez wizytatorów okręgowych rad adwokackich były, jak co roku, wyjątkowo liczne badania związane z prawidłowością działania zespołów. Dotyczyły one zarówno kwestii związanych z gospodarnością i finansami zespołów, jak, a w zasadzie przede wszystkim, sposobu wykonywania zawodu przez adwokatów członków zespołów. Wizytatorzy badają zazwyczaj: prawidłowość wypełniania kart ewidencyjnych, a zatem oznaczenia sprawy i wyznaczenia wynagrodzenia na rzecz zespołu, stan rozliczeń, jakość pracy kierownika zespołu oraz pracy adwokata prowadzącego daną sprawę.

Wizytatorzy terenowych zespołów wizytatorów działających przy okręgowych radach adwokackich przeprowadzili w okresie sprawozdawczym 408 wizytacji w zespołach adwokackich, w tym 26 wizytacji w kancelariach indywidualnych. Znamienne są sygnały o stale malejącej liczbie przyjmowanych spraw oraz o tym, że w wielu zespołach adwokackich wpływy z ryczałtu nie wystarczają na pokrycie kosztów administracyjnych. Następstwem tej sytuacji są niedobory pokrywane z kwot przeznaczonych na wynagrodzenie adwokatów. Niektóre zespoły adwokackie, zwłaszcza mające niewielki skład osobowy, pragnąc uniknąć niedoboru, nie zatrudniają personelu administracyjnego, a czynności te spełniają członkowie zespołów. Pogłębiają się trudności lokalowe — w bardzo wielu wypadkach wręcz nie pozwalają one na prawidłowe wykonywanie czynności zawodowych, nie zapewniają bowiem zachowania tajemnicy zawodowej, a techniczne warunki wyposażenia zespołów są często wręcz żenujące. Na tym tle niewątpliwie korzystnie kształtuje się sytuacja w kancelariach indywidualnych, które pracują w dobrych warunkach lokalowych. Nadal palącym problemem jest zapewnienie zespołom adwokackim odpowiednich pomieszczeń, nie widać jednak możliwości rozwiązania tego dylematu. Mimo tych trudności nie słabnie działalność wizytacyjna, przeciwnie, właśnie w tych warunkach jest ona szczególnie potrzebna do zachowania prawidłowego wykonywania powinności zawodowych. Dlatego też z uznaniem należy podnieść, że niektóre rady adwokackie, jak np. w Zielonej Górze, w Łodzi i w Kielcach, znacznie zwiększyły operatywność pracy swych zespołów wizytacyjnych. Na szczególną jednak uwagę zasługuje wzorowa od wielu

już lat działalność Zespołu Wizytatorów przy Okręgowej Radzie Adwokackiej w Warszawie. Zespół ten w okresie sprawozdawczym przeprowadził 49 wizytacji.

VI. Zagadnienia finansowe, inwestycyjne i socjalno-bytowe

Sytuację finansową adwokatury w 1987 r. należy rozpatrywać w powiązaniu z sytuacją ekonomiczną całego społeczeństwa. Należy stwierdzić, że uległa ona znacznemu pogorszeniu w porównaniu z rokiem poprzednim. Okazało się, że nowy system wynagradzania za czynności zespołów adwokackich i nowe stawki wynagrodzeń wprowadzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości w 1985 r. nie były już w pełni adekwatne do szybko zmieniającej się sytuacji ekonomicznej kraju. Wprowadzony 80-procentowy ryczałt na koszty administracyjne zespołów okazał się za niski, stawki zaś za czynności adwokackie nie były współmierne do wkładu pracy adwokata.

Adwokatura oczekuje na wprowadzenie 100-procentowego ryczałtu na koszty administracyjne oraz wydatnego podwyższenia szeregu stawek. Mimo zapowiedzi opartych na decyzjach politycznych o wprowadzeniu w życie nowego systemu opłat w roku 1987, sprawa ta nie została załatwiona do dnia składania sprawozdania Radzie Państwa.*

Przeciętne wynagrodzenie netto adwokata pełnozatrudnionego wynosiło kwotę 37.284 zł miesięcznie.

Ze względu na to, że ryczałt administracyjny nie pokrywał nawet samych kosztów bieżącej działalności zespołów adwokackich, środki na działalność remontową i inwestycyjną w 1987 r. były także niewystarczające. Okręgowe rady adwokackie we własnym zakresie przeznaczały na remonty zespołów środki pieniężne, które były w ich posiadaniu. Fundusz inwestycyjny NRA, który wyniósł 20.000.000 zł, został rozdzielony między rady adwokackie, przede wszystkim w celu uzupełnienia kosztów budowy lokali dla zespołów (4 zespoły) oraz remontów lokali zespołów. W posiadaniu adwokatury znajduje się Dom Pracy Twórczej. Jest to budynek stary, wymagający dużych nakładów pieniężnych, a na dodatek jest on położony na terenie parku uznanego za obiekt zabytkowy. Przywrócenie poprzedniego wyglądu parku i utrzymanie go w stanie wymaganym przez konserwatora jest połączone z koniecznością zaangażowania w to kilkunastomilionowej inwestycji. DPTA pełni różnorodne funkcje, jest obiektem dla adwokatury bardzo użytecznym. Odbywają się tam ogólnopolskie sympozja dla adwokatów

* Ukazało się w tej sprawie w 1988 r. rozp. Min. Spraw. (Dz. Urz. M.S. Nr 25), (Red. Pat)

i aplikantów adwokackich, posiedzenia plenarne NRA, organizowane są szkolenia, a w okresie letnim adwokaci i ich rodziny spędzają tam wakacje. Tam również są organizowane imprezy sportowe adwokatury.

Niewystarczające środki, którymi adwokatura dysponowała na działalność inwestycyjno-remontową, nie pozwoliły także w roku sprawozdawczym na poprawienie bazy technicznej zespołów adwokackich i biur organów samorządowych. NRA nie traci z pola widzenia tego tak istotnego dla prawidłowego funkcjonowania pracy zawodowej i samorządowej adwokatury problemu. W dobie obecnej trudno wyobrazić sobie funkcjonowanie nowoczesnej adwokatury bez możliwości korzystania ze skomputeryzowanego zasobu informacji prawniczych. W celu przygotowania się do podjęcia tego zadania NRA powołała w 1987 r. Komisję d/s Komputeryzacji i Postępu Technicznego.

Ustalono, że zadaniem priorytetowym będzie organizacja Centrum Informacji Prawniczej, zorganizowanego z użyciem nowoczesnych środków technicznych. W ramach tego podstawowego zadania za sprawę najpilniejszą uznano stworzenie założeń programowych oraz technicznych centrum komputerowego. Za zadanie perspektywiczne uznano przygotowanie wspólnie z Kancelarią Sejmu PRL szczegółowych założeń oraz materiałów do wprowadzenia do pamięci masowej centrum komputerowego.

Nawiązano kontakt z odpowiednią komórką Kancelarii Sejmu, czyniąc wstępne ustalenia co do zakresu prac tam dokonanych i planowanych. Stało się to — jak należy sądzić — przyczyną potraktowania Naczelnej Rady Adwokackiej jako potencjalnego użytkownika i współpracownika przy tworzeniu sieci komputerowej informacji prawniczej.

Przygotowano się do współpracy z biurem Kancelarii Sejmu przy wprowadzaniu do pamięci masowej zgodnie z wykazem haseł uzgodnionych z Kancelarią Sejmu. Stosownie do przeprowadzonych ustaleń, w pierwszej kolejności przedmiotem opracowania będzie orzecznictwo Sądu Najwyższego.

Adwokatura kontynuowała działalność socjalno-bytową we wszystkich dotychczasowych kierunkach, przede wszystkim w postaci świadczenia z odpisów od wynagrodzeń netto adwokatów, w postaci pomocy materialnej dla adwokatów emerytów i rencistów oraz tych kolegów i członków ich rodzin, którzy znaleźli się w najtrudniejszych warunkach finansowych i losowych. Również w ubiegłym roku, z przyczyn niezależnych od samorządu, nie zostały zrealizowane starania NRA zmierzające do zintensyfikowania tej pomocy, m.in. przez wprowadzenie zasady stwarzającej możliwość pokrywania składek na ten cel z ryczałtu.

Zespół sanatoryjny NRA, opierając się na opiniach i zaświad-

czeniu lekarzkich, kierował adwokatów na leczenie w sanatoriach.

Zespół sportowo-rekreacyjny NRA zorganizował przy współudziale poszczególnych rad adwokackich w 1987 r. kilka ogólnopolskich imprez, jak: IX mistrzostwa tenisowe, IX mistrzostwa narciarskie, rejs żeglarski, biegi przełajowe i rajd po Roztoczu. Także okręgowe rady adwokackie organizują we własnym zakresie dla członków swoich izb w miarę możliwości finansowych wycieczki, wynajmują pływalnie, sale gimnastyczne itp. Kilka rad adwokackich posiada własne choć skromne domy wczasowe dysponujące miejscami noclegowymi, ale bez możliwości wyżywienia (Krynica, Kazimierz nad Wisłą, Zakopane, Niechorze). Adwokaci bardzo chętnie korzystają z tej formy stosunkowo taniego spędzenia wolnego czasu.

VII. Współpraca z organizacjami społecznymi

Także w 1987 r. adwokatura, realizując jedno z głównych zadań wynikających z art. 1 ust. 1 prawa o adwokaturze, którym to zadaniem jest współdziałanie w ochronie praw i wolności obywatelskich oraz w kształtowaniu i w stosowaniu prawa, brała udział we wszystkich inicjatywach realizujących zasady legalizmu, praworządności oraz ochrony praw ludzkich i obywatelskich.

Zadania te adwokatura wypełniała współdziałając z organizacjami społecznymi, których cele są zbieżne w tym zakresie z zadaniami adwokatury. Należą do nich zwłaszcza: Patriotyczny Ruch Odrodzenia Narodowego, Zrzeszenie Prawników Polskich, Związek Bojowników o Wolność i Demokrację, Związek Inwalidów Wojennych, Związek Socjalistycznej Młodzieży Polskiej, Polski Komitet Pomocy Społecznej, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Liga Kobiet Polskich, Federacja Konsumentów, MONAR.

W 1987 r. odbyły się wybory do władz centralnych ZPP i z satysfakcją należy podkreślić, że w ich wyniku poszerzył się udział przedstawicieli adwokatury w organach ZPP. Jako przykład cennej współpracy wskazać można na udział przedstawiciela Naczelnej Rady Adwokackiej w pracach Komisji Prawa Pracy RK PRON.

Ponadto znaczna część adwokatów uczestniczyła w działalności prowadzonej przez organizacje społeczne funkcjonujące na terenie miejsc ich zamieszkania. Adwokatura niejednokrotnie sprawuje różne odpowiedzialne funkcje w tych organizacjach, a jej członkowie są cenionymi działaczami społecznymi. Taką działalnością jest na przykład udział naszych koleżanek w pracach Sekcji Kobiet Prawniczek Ligi Kobiet Polskich. Dwie koleżanki są uczestniczkami tej sekcji w Zarządzie Głównym, a szereg

innych — w zarządach wojewódzkich. Wypada wyrazić nadzieję, że ten rodzaj pracy społecznej adwokatów zostanie doceniony przy typowaniu kandydatów do rad narodowych oraz że zostaną oni dostrzeżeni przez wyborców.

VIII. Współpraca z adwokatami zagranicznymi

W roku 1987 współpraca i kontakty z zagranicznym światem prawniczym i adwokatami państw obcych były ożywione i owocne.

Adwokatura polska jest członkiem dwóch organizacji międzynarodowych, a mianowicie IBA (International Bar Association) i UIA (Union Internationale des Avocats). Członkostwo w UIA, do której adwokatura polska należała jeszcze przed wojną, zostało reaktywowane w październiku 1986 r.

Na stanowisko wiceprezesa UIA został powołany w styczniu 1987 r. adw. dr Kazimierz Łojewski. Aktualnym prezesem tej organizacji jest Szwed, adw. Andres Ohman ze Sztokholmu.

W listopadzie 1987 r. odbyło się w Krakowie posiedzenie zarządu UIA (Comité de Direction), poświęcone bieżącym sprawom organizacyjnym. Posiedzenie to dało adwokatom polskim możliwość przedstawienia gościom zagranicznym, wśród których byli adwokaci z Francji, Anglii, Włoch, Hiszpanii i Stanów Zjednoczonych, nie tylko zagadnień związanych z organizacją adwokatury polskiej i działaniem jej samorządu, ale także dorobku i tradycji kultury polskiej w szerszym ujęciu.

Adwokatura polska bierze także udział w pracach IBA. W czerwcu 1988 r. jest organizowane przez IBA w porozumieniu z prawnikami radzieckimi, międzynarodowe seminarium w Moskwie poświęcone takim tematom, jak zagadnienia prawne handlu międzynarodowego, arbitraż międzynarodowy, prawo spadkowe, sprawy pokoju oraz prawa człowieka. Zgłosiliśmy uczestnictwo w tym seminarium, nad którym patronat objął prezes Zrzeszenia Prawników Radzieckich i zarazem Minister Sprawiedliwości Rosyjskiej Federacyjnej Republiki Radzieckiej Aleksander Suchariew oraz prezes IBA Shankardass (Indie).

Adwokatura polska realizuje przez kontakty międzynarodowe nie tylko cele zawodowe, jakimi są wymiana doświadczeń i uczestniczenie w światowym życiu prawniczym oraz zbieranie informacji o różnych formach organizacji samorządu adwokackiego i nowoczesnej technice pracy. Jest to również — w tej dziedzinie — działanie całkowicie zgodne z ogólnym założeniem polityki polskiej otwarcia na świat jako istotnego elementu walki o pokojowe współistnienie narodów.

Niezależnie od pracy i aktywności w dwóch organizacjach międzynarodowych adwokatura polska uczestniczyła także

w zjazdach i konferencjach międzynarodowych, a także kontynuowała istniejące kontakty dwustronne z adwokatami innych krajów.

W styczniu 1987 r. prezes NRA adw. dr Kazimierz Łojewski przebywał w Sztokholmie na zaproszenie ombudsmana szwedzkiego wraz z sekretarzem Rady Krajowej PRON Jerzym Jaskiernią w związku z pracami przygotowawczymi związanymi z naszą ustawą o rzeczniku praw obywatelskich, a w maju 1987 r. uczestniczył wraz z prezesem Krajowej Rady Radców Prawnych drem Józefem Zychem, na zaproszenie adwokatury włoskiej, w kongresie w Rzymie, poświęconym miejscu i roli adwokatury we współczesnych systemach prawnych. Na Kongresie tym prezes Łojewski wygłosił referat o adwokaturze polskiej.

Do szczególnie owocnych należy zaliczyć kontakty z adwokatami austriacką, francuską i węgierską. W roku ubiegłym z inicjatywy Rady Adwokackiej w Paryżu został podpisany dokument nazwany przez gospodarzy konwencją, zawierający cały szereg postulatów odnoszących się do obowiązków obrony i praw oskarżonego w postępowaniu karnym. Postulaty te są zgodne z międzynarodowymi Paktami Praw Człowieka, ratyfikowanymi przez Polskę Rzeczypospolitą Ludową 3 marca 1977 r., a przyjętymi uprzednio przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Należy podkreślić że współpraca z adwokatami paryską, istniejąca już od przeszło 20 lat w okresie powojennym, przyniosła również konkretny rezultat w postaci umożliwienia odbywania dwumiesięcznego stażu we Francji przez polskich aplikantów adwokackich na całkowity koszt gospodarzy francuskich. W roku 1987 odbyły taki staż dwie aplikantki adwokackie (z Warszawy i Poznania) oraz zostało uzgodnione rozpoczęcie stażu przez dwóch kolejnych aplikantów adwokackich (z Warszawy i Katowic).

W sierpniu 1987 r. odbył się w Kanadzie światowy Kongres Union Internationale des Avocats, na którym adwokatura polska była również reprezentowana. Kongres ten poświęcony był aktualnym problemom adwokatury na świecie.

W październiku 1987 r. delegacja adwokatury polskiej pod przewodnictwem adw. dra Kazimierza Łojewskiego złożyła wizytę w Niemieckiej Republice Federalnej na zaproszenie Niemieckiego Związku Adwokatów (Deutscher Anwaltverein). Była to rewizyta w związku z bytnością w grudniu 1986 r. delegacji adwokatów RFN w Warszawie.

Rozmowy z kolegami z RFN oraz prawnikami tego kraju dotyczyły nie tylko zagadnień związanych z problematyką adwokacką, ale również objęły problemy i trudności, jakie wynikają na tle obrotu prawnego między obu krajami. Adwokaci za-

chodnioniemieccy wysunęli propozycję powołania do życia organizacji adwokackiej zachodnioniemiecko-polskiej, która mogłaby na gruncie pragmatycznych poszukiwać rozwiązań praktycznych w zakresie stosunków prawnych między obu krajami.

We wrześniu 1987 r. prezes NRA adw. dr Kazimierz Łojewski oraz wiceprezes adw. Zbigniew Czerski uczestniczyli w jednogodniowym naukowym seminarium polsko-angielskim w Manchesterze, obejmującym problematykę międzynarodowego obrotu gospodarczego, a także zagadnienia procedury i prawa karnego. W seminarium tym, zorganizowanym przez Wydział Prawa Uniwersytetu w Manchesterze we współpracy z Wydziałem Prawa Uniwersytetu Warszawskiego, uczestniczyli również profesorowie i pracownicy naukowcy z Warszawy.

W listopadzie 1987 r. analogiczne seminarium odbyło się w Warszawie, tym razem poświęcone zagadnieniom prawa rodzinnego i praw człowieka. Obok adwokatów warszawskich i przedstawicieli nauki prawa z Uniwersytetu Warszawskiego uczestniczyli w nim adwokaci angielscy (zarówno barristerzy jak i solicitorzy).

W roku 1987 siedzibę Naczelnej Rady Adwokackiej odwiedziło wiele grup prawniczych z różnych krajów, przebywających w Warszawie. Byli to m.in. sędziowie Sądu Najwyższego z Chińskiej Republiki Ludowej, posłowie do parlamentu krajowego Nadrenii-Westfalii z RFN, adwokaci węgierscy i inni. W roku 1988 planowane są m.in. wizyty delegacji adwokatury czeskiej, słowackiej i radzieckiej, do których zaproszenia zostały już wystosowane.

Należy dodać, że niezależnie od tego wiele naszych izb okręgowych utrzymuje bezpośrednie kontakty z adwokatami innych krajów, jak Węgry, NRD i Czechosłowacja.

IX. Ośrodek Badawczy Adwokatury i działalność wydawnicza

1. Zgodnie z zaleceniem Sesji naukowej „Adwokatura polska w służbie nauki prawa” zostało zorganizowane w dniu 20.XI. 1987 r. sympozjum na temat „Model postępowania przygotowawczego”. Sympozjum poprzedzone zostało wypowiedziami na piśmie opracowanymi przez około 500 adwokatów; 95% wypowiedziących się uznało obecny model postępowania przygotowawczego za niezadowolający. Ponadto przygotowane zostały przez adwokatów bardzo obszernie uzasadnione tezy do dyskusji. Opracowania te zostały dostarczone uczestnikom sympozjum. W czasie sympozjum zostało zajęte stanowisko wyrażone w 28 tezach, zawierających konkretne propozycje co do modelu postępowania przygotowawczego de lege ferenda. Na sympozjum

omówiony był również temat udziału obrońcy w postępowaniu przygotowawczym de lege lata.

Badania ankietowe przeprowadzone wśród adwokatów w 1987 r. pozwalają przyjąć, że:

- a) przeważa zainteresowanie problematyką cywilistyczną (około 70% adwokatów swoje zawodowe zainteresowanie poświęca cywilistyce),
- b) adwokaci są chętni do uzupełniania swojej wiedzy i żywo reagują na propozycje OBA dotyczące uczestniczenia w organizowanych studiach i seminariach, przy czym szczególną wagę przywiązują do zagadnień związanych z prawem gospodarczym i prawem cywilnym,
- c) adwokaci uważają za konieczne i celowe utworzenie skomputeryzowanego adwokackiego centrum informacyjnego,
- d) adwokaci chętnie podejmują współpracę z OBA,
- e) z aprobatą została przyjęta inicjatywa OBA opracowania i wprowadzenia do komputera „tezy doktryny”. Włączyło się do tej pracy ponad 200 adwokatów i kilkunastu aplikantów adwokackich,
- f) adwokaci są zaangażowani w licznych pracach społecznych,
- g) kilkudziesięciu adwokatów chce uczestniczyć w seminariach doktoranckich i chętnie korzystać z ułatwień czynionych w tym zakresie przez OBA,
- h) 98% ankietowanych pragnie korzystać z centralnej kartoteki OBA z zakresu prawa cywilnego materialnego i procesowego, prawa karnego materialnego i procesowego, k.k.w., u.k.s., obejmującej orzecznictwo SN i tezy doktryny,
- i) około 60 adwokatów zgłosiło swój akces do stałej współpracy w zakresie prac badawczych podejmowanych przez OBA (do tych adwokatów zostały przesłane konkretne tematy do opracowania dla OBA).

Z zakresu prac badawczych należy wymienić opracowanie dokonane na podstawie materiałów zebranych przez OBA na temat:

- a) adwokaci w opinii sądu, prokuratora i dziennikarzy (autor dr M. Kozłowska) — opracowanie to wskazuje na wysoką rangę zajmowaną przez adwokatów,
- b) adwokaci emeryci i renciści (autor dr K. Askanas) — praca ta ma charakter studium socjologicznego.

W wyniku zapotrzebowania ze strony adwokatów OBA podjął prace związane z zorganizowaniem studiów rocznych z zakresu prawa cywilnego, gospodarczego i karnego.

Realizując porozumienie pomiędzy NRA a Uniwersytetem Warszawskim zawarte w dniu 10.X.1978 r., Ośrodek Badawczy Adwokatury nawiązał ścisłą współpracę z adwokatami będącymi samodzielnymi pracownikami nauki. W następstwie tego kie-

rownictwo naukowe nad organizacją studium prawa karnego objęła adw. doc. dr hab. Genewefa Rejman, studium prawa cywilnego objął adw. prof. dr hab. Tomasz Dybowski, a studium prawa gospodarczego objął adw. doc. dr hab. Józef Okolski.

Studium prawa cywilnego rozpoczęło się 6 lutego 1988 r. i trwać będzie do 3 grudnia 1988 r. (spotkania raz na 6 tyg., uczestnicy adwokaci z różnych stron Polski).

Studium prawa karnego rozpoczęło się 20 lutego 1988 r. i trwać będzie do 10 grudnia 1988 r. (spotkania raz na 6 tyg., uczestnicy adwokaci z różnych stron Polski).

Studium prawa gospodarczego, zorganizowane przy współpracy NRA i OBA, rozpoczyna się 12 maja 1988 r. i trwać będzie do 5 listopada 1988 r. (spotkania raz na 6 tyg., uczestnicy adwokaci z całej Polski); na to Studium zgłosiło się 220 adwokatów.

Niezależnie od studiów będą prowadzone pod kierownictwem adw. doc. dr hab. G. Rejman i adw. prof. dr hab. T. Dybowskiego zajęcia seminaryjne dla kandydatów na studia doktoranckie z zakresu prawa karnego i cywilnego.

OBA przygotowała w 1987 r. Studium Techniki Wymowy. W ramach współpracy z Uniwersytetem Warszawskim, w miesiącach lutym, marcu, kwietniu i maju 1988 r. będą prowadzone przez adwokatów wykłady na temat wymowy dla studentów Wydziału Prawa i Administracji UW. W 1988 r. będą w nich uczestniczyć studenci wszystkich lat studiów.

OBA podjął w 1987 r. współpracę z Działem Informatyki Kancelarii Sejmu. Współpraca ta jest bardzo zaawansowana i prowadzi do podpisania porozumienia między NRA a Kancelarią Sejmu. W ramach dotychczasowej współpracy OBA:

— dokonał opracowania, specjalnie dla celów komputeryzacyjnych, orzecznictwa Sądu Najwyższego:

- a) z zakresu kodeksu cywilnego za lata 1965—1986, tj. za okres 22 lat (orzecznictwo to obejmuje około 4.600 pozycji),
- b) z zakresu kodeksu rodzinnego i opiekuńczego za lata 1965—1986, tj. za okres 22 lat (opracowanie to obejmuje ponad 888 pozycji);

— przekazał Działowi Informatyki Kancelarii Sejmu opracowania, o których mowa, w celu wprowadzenia danych do komputera;

— podejmował współdziałanie w oprogramowaniu danych.

OBA rozpoczął opracowywanie i wydawanie „Vademecum adwokata”. Jako pierwsze opracowanie „Vademecum adwokata” zostało wydane orzecznictwo Sądu Najwyższego z zakresu rodzinnego i opiekuńczego za lata 1965—1986, obejmujące odpowiednie informacje dotyczące zmian w stanie prawnym i wskazujące na sposób odczytywania zwłaszcza dawnych orzeczeń.

Opracowanie to otrzymali wszyscy adwokaci, którzy wyrazili chęć nabycia tej pracy.

Mając na uwadze konieczność zorganizowania w najbliższej przyszłości Adwokackiego Centrum Informatycznego, podjęte zostały prace związane z gromadzeniem materiałów. Szczególną nowością będą „tezy doktryny”, które obok tez orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz orzecznictwa Sądu Administracyjnego będą stanowiły cenne źródło informacji dla adwokatów. Trudnością podstawową jest brak komputera. Potrzebny jest komputer IBM XT.*

Ponadto w ramach OBA toczyły się prace nad kolejnym tomem Słownika Biograficznego Adwokatów Polskich oraz podjęte zostały prace dotyczące Słownika Bibliograficznego adwokatów literatów i pisarzy.

W dniu 4 grudnia 1987 roku odbył się zorganizowany przez OBA finał V Ogólnopolskiego Konkursu Krasomówczego Aplikantów Adwokackich. I miejsce zdobył apl. adw. Zbigniew Tetkowski z Warszawy.

2. W 1987 r. wydano 12 numerów „Palestry”, w tym 3 numery podwójne oraz 3 numery specjalne (numer poświęcony II Zjazdowi Adwokatury, numer zawierający materiały sesji naukowej „Adwokatura w służbie nauki prawa” i jeden numer regionalny „Wrocławski”).

W ramach „Biblioteki Palestry” wydano dwie wkładki:

- a) przy numerze 3—4/87 — M. Cieślak, Z. Doda: Kierunki orzecznictwa SN w zakresie postępowania karnego (lata 1984—1985),
- b) przy numerze 5/87 — A. Świątkowski: Przegląd orzecznictwa SN w sprawach z zakresu prawa pracy i prawa ubezpieczeń społecznych za rok 1985.

X. Wnioski

Naczelna Rada Adwokacka będzie realizować w 1988 r. następujące naczelne zadania:

- 1) doskonalenie zasad udziału adwokatury i jej samorządu w ochronie praw i wolności obywatelskich oraz w tworzeniu i stosowaniu prawa,
- 2) doskonalenie zasad wykonywania zawodu adwokackiego przez intensyfikację wszelkich form doskonalenia zawodowego adwokatów oraz kształcenia i wychowania aplikantów adwokackich,

* Komputer taki został już nabyty w marcu 1988 r. (zob.: Z prac OBA, str. 179 niniejszego numeru „Palestry”).

- 3) czuwanie nad poziomem etyki adwokackiej i godności zawodu,
- 4) współpraca adwokatury z szeroko pojętym środowiskiem prawniczym, z organami władzy i administracji państwowej oraz z organizacjami politycznymi i społecznymi,
- 5) pogłębianie zasad samorządności we wszystkich ogniwach adwokatury, a zwłaszcza w okręgowych radach adwokackich i w zespołach adwokackich,
- 6) podjęcie prac nad poprawą warunków lokalowych zespołów adwokackich ze szczególnym uwzględnieniem remontu starych i budowy nowych pomieszczeń na ten cel,
- 7) kontynuacja starań w zakresie dostosowania opłat za czynności zespołów adwokackich do wkładu pracy, wiedzy i umiejętności adwokatów oraz do aktualnej sytuacji finansowo-rynkowej,
- 8) dalsze działania zmierzające do poprawy sytuacji życiowej i finansowej adwokatów emerytów i rencistów,
- 9) współpraca z adwokatami zagranicznymi i z międzynarodowymi organizacjami adwokackimi ze szczególnym uwzględnieniem kontaktów z adwokatami państw socjalistycznych.

B. UCHWAŁY NACZELNEJ RADY ADWOKACKIEJ

1.

UCHWAŁA NR 3/V/88 NACZELNEJ RADY ADWOKACKIEJ

**w sprawie przyjęcia planu pracy w 1988 r.,
podjęta w dniu 27 lutego 1988 r.**

Naczelna Rada Adwokacka postanawia, że niezależnie od prac bieżących powinna w 1988 r. opracować następujące sprawy:

1. Przyjęcie sprawozdania dla Rady Państwa z działalności Naczelnej Rady Adwokackiej w 1987 r.
2. Uchwalenie projektu stanowiska adwokatury co do wynagrodzeń za czynności zawodowe adwokatów.
3. Uchwalenie statutu Ośrodka Badawczego Adwokatury.
4. Uchwalenie budżetu NRA, OBA i „Palestry” na 1988 r.
5. Określenie stanowiska adwokatury wobec kodyfikacji prawa cywilnego i prawa karnego.
6. Określenie stanowiska adwokatury wobec zapisu w przyszłej Konstytucji PRL o samorządnej adwokaturze.
7. Uchwalenie zasad odpłatności za czynności zawodowe adwokatów w sprawach poza organami wymiaru sprawiedliwości.